

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

544. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV, 19. 6. 2019–20. 6. 2019

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Investiční plán pro Evropu: hodnocení a další kroky

[COM(2018) 771 final]

(2019/C 282/04)

Zpravodaj: **Petr ZAHRADNÍK**Spoluzpravodaj: **Javier DOZ ORRIT**

Konzultace	Evropská komise, 18.2.2019
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato v sekci	4.6.2019
Přijato na plenárním zasedání	19.6.2019
Plenární zasedání č.	544
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	180/0/8

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV obecně vzato vítá investiční plán pro Evropu, neboť přispívá k podpoře investic v EU a účinnějšímu využívání omezených finančních zdrojů pro účely strategického investování v celé Evropě jako nového druhu přerozdělování finančních prostředků EU. EHSV doporučuje, aby si EU vytyčila investiční cíl, který by byl jedním z kritérií dlouhodobé a udržitelné investiční politiky. Tento investiční cíl by mohl být součástí pravidelného cyklu evropského semestru a byl by každý rok vyhodnocován.

1.2. Cílem Investičního plánu pro Evropu a investic financovaných z veřejných zdrojů obecně by měla být podpora strategických cílů EU, mj. a) prosazování vzestupné hospodářské a sociální konvergence mezi členskými státy, b) udržitelné investování v souladu s cíli OSN týkajícími se udržitelného rozvoje, c) usnadnění spravedlivého přechodu k zelené a digitální ekonomice, d) posílení ekonomické odolnosti evropských ekonomik, e) rozvoj strategické infrastruktury, f) podpora produktivity, výzkumu, vývoje, inovací, vzdělávání a odborné přípravy, g) zvýšení sociálních investic a h) podpora konkurenceschopnosti evropského hospodářství v celosvětovém měřítku. EHSV se domnívá, že k dosažení těchto cílů, co se týče zeměpisného a odvětvového hlediska, jsou nutné podrobnější pokyny.

1.3. Okamžité zavedení jednotného klasifikačního systému a ukazatelů pro určení stupně výkonnosti v oblasti udržitelnosti v souladu s cíli OSN týkajícími se udržitelného rozvoje a se závěry Evropské rady ze dne 20. června 2017 by investorům pomohlo nasměrovat jejich investiční toky k udržitelným činnostem ⁽¹⁾.

1.4. EHSV je přesvědčen, že inovativní finanční nástroje mají obrovský potenciál pojmout oblasti spadající do navrhovaného Programu InvestEU. Výbor věří v synergie mezi Programem InvestEU a budoucími centrálně spravovanými programy (např. Nástroj pro propojení Evropy, Horizont Evropa), přičemž dává přednost využití nástroje založeného na návratnosti. Proto je při kombinování několika programů nebo projektů nutné zjednodušit právní předpisy.

1.5. Jedním z nejvýznamnějších přínosů Programu InvestEU je podpora rozsáhlých evropských projektů (SESAR, ERTMS, inteligentní sítě EU), které jsou založeny na mobilizaci soukromých finančních prostředků, ale jejich uskutečnění rovněž vyžaduje opatření ze strany Komise, aby byl vytvořen vhodný regulační a finanční rámec. Komise by měla usilovat o to, aby do těchto velkých projektů zapojila členské státy.

1.6. EHSV se domnívá, že by EU měla být v této fázi připravena nést větší riziko, a výrazně tím posílit vytváření pracovních míst a zvýšit životní úroveň. Výbor proto doporučuje, aby byl na tento nástroj vyčleněn ve VFR větší podíl prostředků.

1.7. EHSV důrazně podporuje úsilí Komise spočívající v určení hlavních překážek intenzivnějšího investování do oblastí jednotného trhu, integrované infrastruktury, požadavků na vzdělávání a dovednosti a harmonizace pravidel státní podpory.

1.8. Výbor se nicméně domnívá, že vyřešení nedostatku investic v EU, jenž je jedním z nejzávažnějších rizik pro budoucnost evropského hospodářství, by vyžadovalo větší finanční úsilí ze strany EU, členských států i soukromého sektoru. Proto vyzývá orgány EU, aby v rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027 posílily finanční kapacity Programu InvestEU.

1.9. Na druhé straně je Výbor přesvědčen o tom, že je třeba vynaložit větší úsilí a zajistit větší provázání mezi EFSI (nebo Programem InvestEU) s dalšími investičními programy EU a členských států, a že je nutné podporovat nezbytné synergie, a zabránit tak duplicitám a jejich vzájemnému překrývání a nasměrovat investice tak, aby splnily konkrétnější cíle.

1.10. EHSV navrhuje rozšířit oblast působnosti Programu InvestEU tak, aby evropským podnikům poskytla potřebné záruky, jež jim umožní investovat mimo území EU a podpořit obchodování EU.

1.11. EHSV důrazně doporučuje, aby Komise zintenzivnila své úsilí v oblasti informování evropských podniků a občanů o výhodách, které pro ně – a zejména pro malé a střední podniky – bude Investiční plán pro Evropu mít, a byli si tak vědomi přínosu EU.

2. Obecný kontext návrhu a klíčová faktografie

2.1. Toto stanovisko přímo rozvádí závěry přijaté v rámci stanoviska InvestEU ⁽²⁾ a navazuje na ně, stejně jako na další stanoviska k tématu víceletého finančního rámce EU 2021–2027 a ekonomické a investiční výkonnosti EU ⁽³⁾. Proto nebudou závěry explicitně vyjádřené v těchto stanoviskách v rámci tohoto dokumentu opakovány a je s nimi tímto vyjádřen implicitní souhlas.

2.2. Sdělení Evropské komise Investiční plán pro Evropu: hodnocení a další kroky je v plném souladu se závěry přijatého stanoviska InvestEU ⁽⁴⁾, především v následujících bodech:

- investiční aktivita, jako jediný z významnějších makroekonomických ukazatelů, stále nedosáhla úrovně před hospodářskou krizí z období let 2006 a 2007, a je tak zcela oprávněné a legitimní podpořit využití veškerých relevantních nástrojů k její podpoře;
- vytvoření finančního nástroje k podpoře investic, založeného na záručním principu, představuje významnou inovaci ve financování významných investičních projektů ve veřejném zájmu;

⁽¹⁾ Podle akčního plánu Komise týkajícího se financování udržitelného růstu.

⁽²⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131.

⁽³⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106, Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 83, Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 90, Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 126, Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 312 a^o Úř. věst. C 159, 10.5.2019, s. 49.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131.

- pro daný účel je velmi prospěšné a žádoucí i zapojení prostředků soukromého kapitálu. Špatně koncipovaná partnerství veřejného a soukromého sektoru však mohou v konečném důsledku stát více než přímé veřejné poskytování těchto služeb. Veřejné investice do vysoce kvalitních, cenově dostupných a přístupných veřejných služeb v EU musí být prioritou;
- podpořeny mají být vedle vnitrostátních investic též ty investice, které mají významný přeshraniční charakter. Model lze též uplatnit při realizaci rozvojových investic EU mimo území EU;
- zvýšení účinků investičních aktivit lze zajistit provedením strukturálních reforem na úrovni členských států i EU jako celku;
- realizované investice by měly respektovat potřeby jednotného trhu pokud možno ve všech jeho rozměrech, funkčnost finančních trhů, dopravní a energetické infrastruktury i připravenost lidských zdrojů k uskutečnění těchto výzev.

2.3. Nad rámec obvyklého pohledu se sdělení Evropské komise zabývá potřebou odstranit překážky, které brání silnějšímu investičnímu oživení i efektivnějšímu využívání finančních nástrojů k podpoře investic.

2.4. Zatímco návrh nařízení o Programu InvestEU pojednává především o technických parametrech tohoto nástroje, sdělení Evropské komise se soustředí zejména na hospodářský, politický a sociální kontext, analýzu a popis prostředí, v němž bude nástroj využíván. EHSV s tímto obecným pohledem souhlasí.

2.5. Prvním z významných prioritních úkolů Junckerovy Komise (v závěru roku 2014 a na počátku roku 2015) bylo přispět k odstranění či zmenšení investiční mezery v EU po krizi. Bez adekvátního objemu a výnosnosti investic není možné zajistit budoucí ekonomickou prosperitu ani schopnost Evropy konkurovat v globální hospodářské soutěži. Proto byl osvojen a uveden do života projekt Investičního plánu pro Evropu, jež bude po roce 2020 symbolizován především Programem InvestEU. Jádrem je finanční nástroj postavený na principu rozpočtové záruky. EHSV je přesvědčen, že nástroj je nejen vhodný k zajištění investiční aktivity v EU samotné, ale může představovat i velmi kompetentní platformu EU pro rozvoj a podporu investičních projektů také mimo EU (v rámci nových cílů víceletého finančního rámce EU na období let 2021–2027 v rámci vnější činnosti, globalizace a větší intenzity externích projektů).

2.6. Výnosnost a efektivnost investic je podmíněna zdravou ekonomickou strukturou. Strukturální reformy jsou tak považovány za nezbytnou podmínku pro to, aby investice přinášely předpokládaný dopad. Významné strukturální poruchy představují nejruznější překážky – regulační, administrativní, překážky spravedlivosti hospodářské soutěže apod. Tyto překážky jsou vážné jak na vnitrostátní, tak přeshraniční úrovni.

2.7. EHSV oceňuje, že EU podporuje maximálně otevřené prostředí pro investice i obchod, za předpokladu, že jsou dodržována pracovní a sociální práva a že je chráněno životní prostředí. Současně však pozorně vnímá zůstující se globální politické a strategické riziko, se kterým mohou být některé zahraniční investiční aktivity spojeny. EHSV vítá a podporuje zavedení ochranné funkce pro určité zahraniční investice, jejichž účel není primárně podnikatelský ani ekonomický, nýbrž mocensko-politický.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV oceňuje přínos Investičního plánu pro Evropu především v následujících ohledech:

- v čase krize se zastavila alokace soukromých finančních zdrojů a potřeba financování nebyla naplněna. Investoři začali podstatně obezřetněji a pečlivěji zkoumat riziko. Investiční plán pro Evropu se ukázal být vhodnou a bezpečnou praktickou i myšlenkovou platformou k oživení investic a zapojení soukromých finančních zdrojů;
- Investiční plán pro Evropu pozitivně přispěl k cílenému a systematickému sledování příkladů tržního selhání či nepříznivých investičních situací a pomohl přizpůsobit vnímání rizik potřebě jejich řešení tržně konformním způsobem;
- příklady podpořených projektů uvedené ve sdělení Evropské komise zřetelně ukazují, že bez Investičního plánu pro Evropu a Evropského fondu pro strategické investice (EFSI) by do této typologie projektů soukromý kapitál bez dostatečné záruky a adekvátního pokrytí rizika nikdy nevstoupil (pokud by tak nečinil ryze filantropicky) a veřejné zdroje na tento účel by byly ze své podstaty omezené;

— Investiční plán pro Evropu a EFSI vyžadují, aby projekty prošly testem přímé finanční návratnosti, a tudíž naplnily minimální kvalitativní standard na ně kladený.

3.2. Celkové veřejné a soukromé investice v EU činily v roce 2018 20,5 % HDP EU, což je o více než dva procentní body méně než v roce 2007. Na pomalý vzestup míry investic od roku 2013 měly vliv veřejné i soukromé investice.

3.3. Veřejné investice v EU-27 činily v období 2014–2018 v průměru 2,86 % HDP (2,68 % v eurozóně) oproti 3,4 % HDP v letech 2009 až 2013 (3,2 % v eurozóně)⁽³⁾. Zejména v letech 2014 až 2017 byla tvorba čistého fixního kapitálu většinou záporná, což je známkou toho, že se snižovaly veřejné kapitálové fondy. Vzhledem k tomu, že na makroúrovni je tato skutečnost v rozporu s cíli Investičního plánu pro Evropu, vyzývá EHSV Evropskou komisi, aby přijala opatření k podpoře veřejných investic na úrovni členských států. Tato opatření by spolu s dalšími relevantními nástroji evropského semestru měla být zahrnuta do doporučení pro jednotlivé země.

3.4. Příčinou velké části výpadku investic jsou soukromé investice. Proto byl celkový objem Investičního plánu již od počátku příliš nízký. Během pěti let zamýšlí Evropská unie mobilizovat investice ve výši 500 miliard eur, tj. 100 miliard eur neboli zhruba 0,6 % HDP EU ročně.

3.5. EHSV si uvědomuje, jaký prostor mají návratné finanční nástroje s ohledem na podporu investiční aktivity v EU, a současně si je vědom jejich stále dostatečně nevyužívaného potenciálu. Vytvářejí kupříkladu předpoklady pro daleko efektivnější a příhodnější využití disponibilních finančních prostředků. Na rozdíl od dotací se jedná o prostředky návratné, které mohou být po uskutečnění obrátky následně a opakovaně použity. Navíc s očekávaným zpřísněním měnové politiky a zhoršenou dostupností úvěrů se může dále zvýšit jejich atraktivita. Pokud jsou vhodně uchopeny z pohledu hospodářské politiky a jejich správy a řízení, umožňují vytvořit robustní finanční bázi pro velmi dlouhodobou (i několik dekád trvající) podporu investic s veřejným zájmem (zásadní je veřejný zájem definovat; v současnosti převládá pohled, že finanční nástroje jsou vhodné k nápravě řady různých projevů tržního selhání). Rozvinutí finančních nástrojů nadto pomáhá podporovat variantnost finančních produktů na národních trzích i na celoevropském trhu finančního prostředkování a posilovat jeho rozmanitost i rozmanitost nabídky finančních produktů a řešení.

3.6. EHSV současně zdůrazňuje, že zdaleka ne každý projekt je svým pojetím předurčen k tomu, aby byl podporován s pomocí finančních nástrojů (obecným kritériem relevance je existence tržního prostředí a riziko tržního selhání v mnoha svých podobách). Tam, kde projekt prokázal opodstatněnost podpory prostřednictvím finančních nástrojů, je efektu dosahováno třemi základními způsoby:

- prostřednictvím podpory projektu schopného dosáhnout dodatečného a vyčíslitelného přínosu (například zvýšení ziskovosti, nárůst produktivity). V tomto případě jsou příjemcem podpory takřka výlučně podnikatelské subjekty či jejich uskupení, například klastery;
- prostřednictvím úspor při výkonu stávajících procesů (například snížení energetické náročnosti a nákladů, snížení provozních nákladů prostřednictvím optimalizace procesů). V tomto případě mohou být příjemcem podpory v podobě finančních nástrojů vedle podnikatelských subjektů též subjekty veřejného sektoru;
- prostřednictvím zavedení finanční spoluúčasti odběratelů daného produktu či služby. Spoluúčast může být dále podpořena nějakým cíleným dotačním či jiným podpůrným programem národního či regionálního charakteru, jenž umožní návratnost finančního nástroje.

3.7. EHSV bere na vědomí zásadní část sdělení Evropské komise, jež je zaměřena na identifikaci stávajících překážek. Ty se v první řadě týkají překážek existujících na jednotném trhu a potřeby jednotný trh dále prohlubovat a překážky odstraňovat (jedná se jak o překonávání dosavadních administrativních a regulačních překážek, tak současně o technologickou modernizaci prostředí jednotného trhu cestou zavádění jednotného digitálního trhu a implementace strategie s tím spojené). Dále máme na mysli potenciál rozvoje kapitálových trhů a jejich propojenosti na platformě unie kapitálových trhů. Do této skupiny patří též překážky a současně potenciál v oblasti propojenosti dopravní a energetické infrastruktury, ať již prostřednictvím rozvoje transevropských sítí (TEN), anebo na bázi energetické unie. Opomenout nemůžeme ani požadavky na vzdělání a dovednosti lidského faktoru a pracovní síly (v souladu se zásadami evropského pilíře sociálních práv), či sladění pravidel státní podpory. Z pohledu optimalizace synergií v rámci VFR na období let 2021–2027 EHSV též podotýká, že je nutné zajistit maximální míry souladu s ESI fondy.

⁽³⁾ European Economic Forecast. Statistical Annex. Evropská komise, listopad 2018.

3.8. EHSV se domnívá, že je třeba vynaložit větší úsilí a zajistit vyšší míru soudržnosti mezi EFSI (nebo Programem InvestEU) a dalšími investičními programy Evropské unie a členských států. Podpoří se tak prosazování nezbytných synergií a zabrání se duplicitám v programech.

3.9. Investice financované z veřejných zdrojů by měly být zaměřeny na konkrétní cíle, jež byly jasně a strategicky vytyčeny na evropské úrovni s cílem dosáhnout strategických záměrů Unie. Oblasti, které budou podporovány, jsou uvedeny v odstavci 1.2 tohoto dokumentu. Vzhledem k výše uvedenému se EHSV domnívá, že by měly být vypracovány podrobnější pokyny, zejména co se týče přidělování prostředků jednotlivým odvětvím, EFSI a budoucího Programu InvestEU.

3.10. Konkrétně musí být v souvislosti s akčním plánem Komise týkajícím se financování udržitelného růstu podpořeno okamžité zavedení jednotného klasifikačního systému a ukazatelů pro určení stupně výkonnosti v oblasti udržitelnosti, a to prostřednictvím celostního pojetí dopadu hospodářských činností a investic na environmentální udržitelnost a účinné využívání zdrojů a na sociální a správní cíle v souladu s cíli OSN týkajícími se udržitelného rozvoje a se závěry Evropské rady ze dne 20. června 2017. Tento přístup by měl investorům pomoci nasměrovat jejich investiční toky k udržitelným činnostem, které umožní v plném rozsahu, komplexně, integrovaně a účinně provádět Agendu 2030 ⁽⁶⁾.

3.11. Původní Junckerův plán předpokládal záruku nebo pojistku ve výši 21 miliard eur ke stimulaci investic až do výše 315 miliard eur. Komise v rámci Programu InvestEU navrhuje pojistku ve výši 38 miliard eur (+ dalších 9,5 miliard eur od finančních partnerů) ke stimulaci investic až do výše 650 miliard eur. Na první pohled je zřejmé, že Program InvestEU zdvojnásobuje prostředky stanovené v Junckerově plánu, a navíc členským státům umožňuje vynaložit až 5 % jejich prostředků vyčleněných v rámci politiky soudržnosti na čtyři typy záruk. EHSV tento posílený nástroj vítá, domnívá se však, že závazek ve výši 15,2 miliardy eur, který představuje 1,2 % příštího VFR, nestačí k dosažení cíle spočívající v oživení investic tak, aby dosáhly výše, již dosahovaly před začátkem krize. Závazek ve výši 2 % (tj. 25,2 miliardy eur) by například mohl aktivovat další veřejné a soukromé investice převyšující 1 bilion eur.

3.12. Je nutné prosazovat a podporovat účast evropských podniků a konsorcií na mezinárodních zadávacích řízeních a veřejných zakázkách. Oblast působnosti Programu InvestEU by bylo možné rozšířit tak, aby zahrnovala všechny zeměpisné oblasti a poskytovala záruky evropským podnikům investujícím mimo EU. To by v praxi mohlo být první reakcí na iniciativu „Jeden pás, jedna cesta“.

4. Konkrétní připomínky

4.1. EHSV doporučuje, aby byla adekvátní pozornost věnována též zajištění odstranění překážek na vnitrostátní a regionální úrovni v souladu s kritérii zásady subsidiarity.

4.2. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby došlo k jasnému a jednoznačnému určení možností propojenosti mezi EFSI, resp. budoucím Programem InvestEU a ESI fondy. V návrhu nařízení se na mnoha místech odkazuje na synergie mezi kapitoly a programy VFR, avšak realita je těmto synergiím mnohem méně vstřícná. Dosavadní praxe ukazuje, že možnost kombinovat EFSI a ESI fondy je omezená, což EHSV z pohledu budoucí perspektivy nepovažuje za žádoucí a navrhuje stanovení jasných pravidel, za kterých bude možné k realizaci jednoho projektu použít souběžně prostředky z ESI fondů v dotační formě i z EFSI v podobě finančního nástroje.

4.3. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby při prosazování rozšíření EFSI zaujala k investicím komplexní přístup. Členské státy musí mít možnost disponovat nezbytnými fiskálními zdroji, které by použily na veřejné investice. Vzhledem k tomu, že výdaje jsou podle stávajících fiskálních pravidel Evropské unie vždy spojeny s daňovými příjmy, musí jít Evropská komise příkladem a prostřednictvím účinných nástrojů důsledně postupovat proti daňovým podvodům, vyhýbání se daňovým povinnostem, praní peněz a nezákonným aktivitám daňových rájů. To zahrnuje i odstranění nekalé daňové soutěže, kterou v současné době praktikují některé členské státy tak, že upřednostňují agresivní daňové plánování nadnárodních společností.

4.4. Určité druhy investic, například do veřejné infrastruktury, lze provádět efektivněji, s nižšími náklady pro společnost a spíše prostřednictvím veřejného sektoru než partnerství veřejného a soukromého sektoru. V takových případech se Evropské komisi doporučuje, aby členským státům umožnila činit dostatečné množství investic, aniž by musely omezovat sociální výdaje. Podle léta platné teorie a praxe racionálních veřejných financí by se budoucí generace, které budou mít ze stávajících investic prospěch, měly na jejich financování v současné době náležitě podílet prostřednictvím státních dluhopisů. Pokud by veřejné investice měla financovat pouze současná generace prostřednictvím vyšších daní nebo nižších výdajů vládních institucí, nesla by za současnou situaci nepřiměřeně vysokou zátěž. V praxi to znamená, že Pakt o stabilitě a růstu musí být flexibilnější. K tomu je nutné takzvané „zlaté pravidlo“, které spočívá v tom, že se výdaje určené na veřejné investice nezahrnou do výpočtu cílů v oblasti schodku veřejných financí. Flexibilní přístup k provádění nedávno upraveného Paktu o stabilitě a růstu, který Komise přijala v roce 2014, měl pozitivní dopad na růst. Proto by měl být zachován a zaměřen na investice významného veřejného zájmu.

⁽⁶⁾ Viz (2019)0325 Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 28. března 2019 o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení rámce pro usnadnění udržitelného investování (COM(2018) 353 – C8-0207/2018 – 2018/0178(COD)).

4.5. Reforma HMU může zajistit nezbytnou správu odpovídající investiční politiky. Konkrétně může dokončení bankovní unie a unie kapitálových trhů, jež umožní fungování příslušných nástrojů, pomoci s financováním podniků (zejména malým a středním podnikům). EHSV to považuje za naléhavou záležitost a lituje, že kvůli Evropské radě dochází v tomto ohledu ke zpoždění.

4.6. EHSV se domnívá, že by měly být vypracovány podrobnější pokyny pro přidělování podpory z EFSI jednotlivým odvětvím a pro budoucí Program InvestEU. Zastává názor, že je třeba prioritně investovat do těchto tří odvětví: a) vytvoření evropského zeleného digitálního hospodářského modelu, b) výzkum, vývoj a inovace a c) vzdělávání a odborná příprava. V zájmu zajištění spravedlivého přechodu k funkčnímu zelenému a sociálnímu modelu by měly být podporovány investice sociální povahy, jak se uvádí i v doporučeních skupiny na vysoké úrovni pro investice do sociální podpory a sociální péče (⁷).

4.7. Z auditů, které provedly Evropský účetní dvůr (EÚD) a Evropská investiční banka (EIB) na vzorku projektů v rámci složky pro infrastrukturu a inovace, vyplývá, že přibližně jedna třetina projektů mohla být plně financována z jiných zdrojů než z EFSI. Předkladatelé projektů většinou preferují financování z EFSI, protože je buď levnější, nebo nabízí delší dobu splatnosti.

4.8. Považovat projekt, který mohl být uskutečněn s pomocí financování z jiného zdroje, než je EFSI, za dodatečný z hlediska EFSI, je v souladu s obecným, netechnickým pojetím adicionality. Vyvolává to otázku, jaký význam má definice a praktické uplatňování adicionality v nařízení o EFSI a v praxi pro reálnou ekonomiku. To může poškodit důvěryhodnost tolik potřebného EFSI. Proto se EHSV domnívá, že by se pro projekty, které jsou skutečně dodatečné v tom smyslu, že by bez financování z prostředků EFSI nebyly uskutečněny, měl využívat v první řadě EIF, aby byl zaručen maximální účinek na reálnou ekonomiku a podpořila se důvěra široké veřejnosti v EFSI.

4.9. Jak uvedl Evropský účetní dvůr, metodika použitá pro odhad výše mobilizovaných investic v některých případech nadhodnotila rozsah, v jakém podpora EFSI skutečně dodatečně investice v reálné ekonomice aktivovala. EHSV se kromě toho domnívá, že by se Evropská komise měla řídit doporučením Evropského účetního dvora a vypracovat srovnatelné výkonnostní a monitorovací ukazatele pro všechny finanční nástroje a rozpočtové záruky EU s cílem zvýšit transparentnost a schopnost posuzovat výsledky.

4.10. Jak EÚD podotknul, EFSI také částečně nahradil financování z ostatních centrálně řízených finančních nástrojů EU, zejména v oblasti dopravy a energetiky. EHSV vyzývá Komisi a EIB, aby analyzovaly možné budoucí překrývání operací mezi složkou EFSI pro infrastrukturu a inovace a finančními nástroji Evropských strukturálních a investičních fondů.

4.11. S cílem zajistit náležité vyhodnocení investic mobilizovaných prostřednictvím EFSI vyzývá EHSV Evropskou komisi, aby zaujala systematický postoj ke shromažďování údajů, jež jsou nezbytné pro provádění následných statistických rozborů, s cílem posoudit předběžné multiplikační odhady jednotlivých projektů. To může pomoci zlepšit budoucí předběžné výpočty.

4.12. EHSV doporučuje, aby vedle Evropského centra pro investiční poradenství, jež má být primárně zaměřeno na podporu velkých investičních projektů se zřetelnou evropskou přidanou hodnotou, fungovala současně síť národních a regionálních poradenských míst s jednotnou metodikou a výkladem v rámci celé EU, která by poskytovala poradenské služby především malým a středním podnikům a jejich spíše regionálně zaměřeným projektům.

4.13. EHSV připomíná nezbytnost provádění testu způsobilosti projektů pro účely návratného financování prostřednictvím finančních nástrojů a doporučuje Evropské komisi vytvořit expertní platformu, přičemž musí být respektovány tři základní požadavky kladené na finanční nástroje: efektivnost (která je dána výkonem funkce manažera správy těchto prostředků, jež naplňují veřejný zájem kvalitativně zcela odlišným způsobem v porovnání s dotacemi), účelnost (která je dána oprávněností existence každého programu, resp. té jeho části, jež je vyčleněna pro účely návratných nástrojů) a hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost (která je založena na definičním principu návratnosti revolvingových nástrojů).

(⁷) Investing in Social Care & Support. A European Imperative.

4.14. Nařízení o EFSI nestanoví pro záruky, které poskytuje, kritéria zeměpisného rozložení. Stanoví pouze, že se tyto záruky řídí poptávkou. Řídicí rada EFSI nicméně v rámci pro infrastrukturu a inovace stanovila orientační limit pro zeměpisnou diverzifikaci a koncentraci. Pro rámec pro malé a střední limity nestanoví nařízení žádné limity pro koncentraci. Výbor je pevně přesvědčen, že Investiční plán pro Evropu a budoucí Program InvestEU musí být nástroji hospodářské a sociální konvergence mezi členskými státy, nikoli rozdílu mezi nimi. Ačkoli z informací poskytnutých Evropskou komisí vyplývá, že tendence směrem k zeměpisné koncentraci byla v roce 2018 částečně napravena, je tato otázka dostatečně důležitá na to, aby byly přijaty politické pokyny a aby byly v právních předpisech učiněny změny nutné k zastavení tohoto trendu. Jedním ze způsobů, jak tuto situaci zlepšit, je zřídit v zemích, které dostatečně nespolutpracují s EFSI ani s EIB, národní podpůrné banky a instituce. EHSV tento způsob vítá a vybízí všechny členské státy, aby tak učinily.

4.15. EHSV upozorňuje, že především v budoucím období rozpočtového rámce bude více platit, že finanční nástroje budou mít specifickou funkci pro specifický účel, přičemž navržená pravidla předpokládají celou řadu jejich vzájemných kombinací, čímž se otevírá prostor pro řešení „na míru“ jednotlivým projektům. Finanční nástroje nejsou typologicky homogenní, pokud je úvěr, záruka, přímý kapitálový vstup či projektový dluhopis předurčen pro určitý typ projektů. Při používání těchto nástrojů by v praxi měla být co nejvíce upřednostňována právě řešení „na míru“, neboť právě díky nim lze plně využít potenciál finančních nástrojů.

4.16. Pokud se strukturální reformy obecně považují za nezbytné k dosažení vyšší míry investic, je třeba je výslovně a podrobně vyložit. Řada strukturálních změn a reform prováděných v období, kdy země zapojené do programu přijímaly úsporná opatření, vedla k ještě většímu oslabení poptávky ze strany soukromých i veřejných subjektů, zvýšila nezaměstnanost, zhoršila nejistotu, způsobila pokles příjmů domácností a oslabila očekávání podniků týkající se prodeje. Přispěla tak ke zvýšení nedostatku investic. EHSV proto doporučil prosazovat reformy s cílem: a) zlepšit podnikatelské prostředí, b) usnadnit financování podniků – zejména malých a středních podniků, c) zvýšit produktivitu, d) podpořit výzkum, vývoj, inovace a odbornou přípravu, e) podpořit tvorbu kvalitních pracovních míst, f) posílit kolektivní vyjednávání a sociální dialog na evropské a vnitrostátní úrovni, g) posílit domácí poptávku, h) zvýšit odolnost hospodářství a i) umožnit odpovídající míru veřejných investic, například vybudováním kapacit pro účinné plánování ve veřejném sektoru.

4.17. Není jen nutné zlepšit synergie mezi investičními programy EU a členskými státy, ale je také třeba propagovat dosažené výsledky těchto programů mezi občany. Očekává se, že EFSI využije přibližně 945000 malých a středních podniků, a z Programu InvestEU jich bude mít prospěch ještě podstatně větší počet. Malé a střední podniky, které tyto programy využívají, si musí uvědomit, že je EU podporuje. K tomuto účelu může posloužit například upřesňující prohlášení ve smlouvě o financování nebo uvedení loga Evropské unie na smlouvě.

V Bruselu dne 19. června 2019.

Luca JAHIER

Předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru
